Hazırlayanlar: *TOBB ETÜ Sosyal Politika Çalışmaları Merkezi*
Yrd. Doç. Dr. Talha YALTA *Direktör Yardımcısı (yalta@etu.edu.tr)*
Nazan SOLAK Yardımcı *araştırmacı (st083201010@etu.edu.tr)*

İşsizler neden UMEM BECERİ'10 kurslarını tercih ediyor?

İşsizlerin, yurt çapında açılan beceri edindirme kurslarına gitmelerinin öncelikli nedeninin kendilerine ödenen günlük 15 TL'lik harcırahı alma isteği değil, mesleki eğitim ve iş garantisi olduğu belirlendi. **TOBB ETÜ Sosyal Politika Çalışmaları Merkezi araştırmacıları,** 18 ilde toplam bin 15 kursiyere uygulanan, kursa devam amacı ve beklentileri belirlemeye yönelik anket işsizlerin ancak çok küçük bir kısmının öncelikle harcırah için kursa yazıldığını belirledi.

UMEM Beceri'10 projesi, başladığı günden bu yana Türkiye genelinde işsiz ve işveren kesimlerinden kayda değer bir ilgi gördü. Katılımın artmasıyla birlikte, karşılaşılan eksiklikleri daha iyi tespit edebilmek için, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Politika Çalışmaları Merkezi (TOBB ETÜ-SPM) Direktör Yardımcısı Yrd. Doç. Dr. Talha Yalta ile Yardımcı Araştırmacı Nazan Solak tarafından 18 ilde toplam bin 15 kursiyere 23 soruluk bir anket uygulandı. Bu anketin önemli amacının kursiyerlerin projeye katılım amaçlarını öğrenmek olduğuna işaret eden araştırmacıların, Antalya, Artvin, Balıkesir, Batman, Bilecik, Diyarbakır, Elazığ, Eskişehir, Isparta, İstanbul, Kocaeli, Konya, Malatya, Rize, Tekirdağ, Tunceli, Şırnak ve Van'da gerçekleştirdikleri anket, "İşsizler UMEM Beceri'10 Kurslarını Neden Tercih Ediyor?" başlığı altında politika notu olarak yayımlandı. Anketin sonuçlarını değerlendiren araştırmacılar, şu noktalara dikkat çekiyor.

KURSLARA KATILMA NEDENLERİ

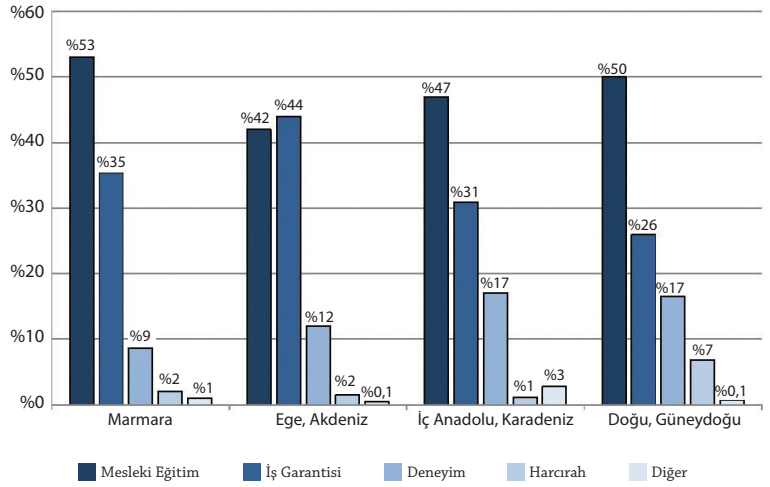
Türkiye'deki işsizlik sorununu hafifletmek üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (TOBB ETÜ) işbirliğiyle yürütülen UMEM Beceri'10 projesi; iş arayanlara beceri kazanma ve bir meslek edinme olanağı sağlarken, işverenlere de ihtiyaç duydukları nitelikleri taşıyan elemanlar bulma fırsatını sunuyor. İlk aşamada 19 pilot ilde uygulamaya konulmuş olan UMEM Beceri'10 projesi, şu an 81 ilde sürdürülüyor. Şimdiye kadar bin 577 kursun açıldığı ve toplam 17 bin 856 kursiyerin eğitim aldığı projeye Türkiye genelinde halen 4 bin 386 firma katılıyor. Yakın zamanda hızlandırılan tanıtım çalışmaları sonucunda hem işçi, hem de işveren kesiminin projeye ilgisinin önümüzdeki dönemde daha da büyümesi bekleniyor.

Artan katılım ile birlikte projenin giderek karmaşık bir yapıya bürünmesi, karşılaşılan eksiklikleri daha iyi tespit edebilmek için ayrıntılı geri bildirimler toplanması ihtiyacının büyümesine yol açıyor. Proje kapsamında yerelde gözlenen eksiklikleri saptama amaçlı çalışmaların ilki Nisan ve Mayıs 2011 tarihlerinde TOBB, TOBB ETÜ, Türkiye İş Kurumu ve Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katıldığı il ziyaretleri sırasında yapıldı. Ziyaretler 18 il kapsamında gerçekleştirildi. Bu iller Antalya, Artvin, Balıkesir, Batman, Bilecik, Diyarbakır, Elazığ, Eskişehir, Isparta, İstanbul, Kocaeli, Konya, Malatya, Rize, Tekirdağ, Tunceli, Şırnak ve Van. Firma ve kurs yönetimleri ile görüşmelerin gerçekleştirildiği ziyaretlerde toplam bin 15 kursiyere 23 soruluk bir anket uygulandı. Buradan elde edilen veriler, kursiyerlerin amaç ve beklentilerine yönelik önemli bilgiler elde etmeyi mümkün kıldı.

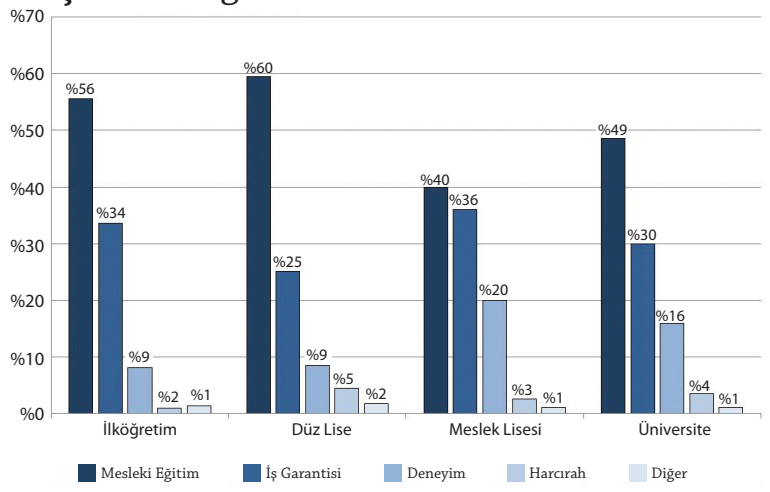
İl ziyaretleri çerçevesinde yapılan ankette sorulan

Şekil I: Bölgelere Göre Sıralama

Şekil II: Eğitim Durumuna Göre Sıralama

önemli bir soru, kursiyerlerin projeye katılmaktaki öncelikli amaçlarının ne olduğuna yönelikti. Bu soruya verilen yanıtlar, proje çerçevesinde kursiyerlere sağlanan teşviklerde ne gibi iyileştirmelerin yapılabileceği ve tanıtım faaliyetlerinde hangi konuların ön plana çıkartılması gerektiği gibi önemli politika başlıkları için yararlı çıktılar sağlayacak nitelikte. Buradan hareketle; işsizlerin UMEM Beceri'10 kurslarını tercih nedenlerini bölgesel olarak ve katılımcıların eğitim durumu, yaş ve cinsiyet frekanslarına göre incelendiğimizde (Şekil I'de bölgelere göre kurslara katılım amaçları veriliyor) tüm gruplarda, UMEM Beceri'10 kurslarına yazılmak

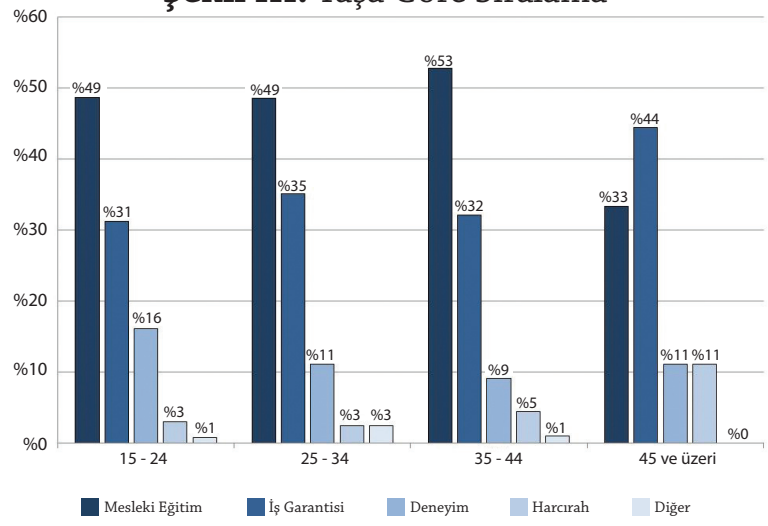
TOBB ETÜ öğrencilerinin **50 kolilik yardımı Van ve Erciş'e ulaştırıldı**

TOBB ETÜ öğrencileri, 23 Ekim 2011 tarihinde Van'daki depremde zarar gören depremzedelere yardım elini uzattı. TOBB ETÜ Öğrenci Konseyi ve Endüstri Mühendisliği Bölümü öğrencilerinin organizasyonuyla öğrencilerin yanı sıra akademik ve idari personelden toplanan 50 kolilik yardım, 2 parti halinde Van ve Erciş'e ulaştırıldı. İçinde battaniye, bebek bezi, bebek maması, kullanılmamış kışlık giysi gibi malzemeler bulunan 36 kolilik ilk yardım, depremden 3 gün sonra 26 Ekim 2011 tarihinde kargo ile Van İl Afet Koordinasyon Merkezi'ne gönderildi. Bundan bir hafta sonra ise 2 Kasım 2011 tarihinde Endüstri Mühendisliği Bölümü öğrencilerinin organizasyonuyla toplanan 14 kolilik ikinci yardım, ücretsiz olarak PTT Kargo aracılığıyla Erciş'e iletildi.

Şekil III: Yaşa Göre Sıralama

için en önemli iki etkenin mesleki eğitim alma ve iş garantisi olduğu görülüyor.

Mesleki eğitim; Marmara, İç Anadolu, Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ilk sırada yer alıyor. Ege ve Akdeniz bölgelerinde ise birinci önceliği iş garantisi alıyor. Deneyim kazanma isteği ve günlük 15 TL'lik harcırah ise kursiyerlerin öncelikli amaçları arasında oldukça geri planda kalıyor. Bu duruma istisna olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, harcırahın dikkat çekici oranda daha fazla kurslara katılma nedeni olarak gösterildiğini görüyoruz. Bu durumu demografik nedenlerle açıklamak olanaklı. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da genel olarak gelir düzeyinin düşüklüğü, evlenme yaşının küçüklüğü ve ortalama çocuk sayısının çokluğu göz önüne alındığında 15 TL'lik harçlığın diğer bölgelere göre daha önemli olması şaşırtıcı değil.

Şekil II'de eğitim durumuna göre kurslara katılma nedenleri veriliyor. Burada da mesleki eğitim ve iş garantisinin ön plana çıktığını görüyoruz. İlköğretim, düz lise ve üniversite mezunları arasında eğitim birinci, iş garantisi ise ikinci sırada. Hâlihazırda yoğun bir meslek eğitiminden geçmiş olan meslek lisesi mezunları için ise mesleki eğitim ikinci derecede öncelikli. Özellikle düz lise ve meslek lisesi mezunları için deneyim kazanma isteğinin önemli bir diğer neden olduğunu görüyoruz. Genellikle vasıfsız işlerde çalışan ilköğretim mezunları için deneyim yüzde 8 gibi görece düşük bir öneme sahip. Kursiyerlere ödenen günlük 15 TL'lik harcırah ise tüm gruplarda yaklaşık yüzde 3 gibi oldukça düşük oranda bir öncelik gösteriyor.

Yaşa göre kurslara katılma amaçları Şekil III'te veriliyor. 15-24, 25-34 ve 35-44 arası yaş grupları için öncelikli etkenin yine mesleki eğitim olduğu ve iş garantisinin de ikinci sırada geldiği burada da görülüyor. Özellikle 35-44 yaş grubunda meslek eğitimi alma isteğin yüzde 50'nin üzerinde çıkmasının işaret ettiği nokta önemli: Türkiye'deki orta yaş grubu geli-

TOBB ETÜ, **Saraybosna'dan** 30 üniversite öğrencisini misafir etti

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (ETÜ), Saraybosna Ekonomi ve İşletme Okulu'ndan 30 üniversite öğrencisini misafir etti. Saraybosnalı öğrenciler, TOBB ETÜ'de iki hafta boyunca, sabah saatlerinde Uluslararası İşletme Yönetimi dersi aldılar. Öğrenciler öğleden sonra ise çeşitli kamu ve özel sektörü kuruluşlarını ziyaret ettiler.

TOBB ETÜ ile Saraybosna Ekonomi ve İşletme Okulu arasında bir süre önce ikili anlaşma imzalanmıştı. Bu anlaşma gereği Saraybosna Ekonomi ve İşletme Okulu-Finans ve Pazarlama Bölümü öğrencileri, 1-15 Ekim 2011 tarihleri arasında TOBB ETÜ İşletme Bölümü'nün misafiri olarak Ankara'ya geldi. Öğrenci Konukevi'nde konaklayan öğrencilere, iki hafta boyunca sabah saatlerinde İşletme Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Demet Varoğlu tarafından günde üç saat "Uluslararası Düzeyde İş Yapma: Yönetimde Dikkat Edilmesi Gerekenler" konusunda ders verildi. İngilizce diliyle işlenen derste, ağırlıklı olarak kültürel farklılıkların uluslararası düzeyde yönetime nasıl yansıdığı üzerinde duruldu. Öğrenciler bu dersi alırken, örnek olay çalışması ile sunumlar yapıldı. Öğrencilerin TOBB ETÜ'de aldığı bu ders, Saraybosna'daki üniversitelerinde 3 kredilik ders olarak değerlendirilecek ve transkriptlerine işlenecek. Ders notunun yüzde 60'ı ders içi etkinliklerdeki performans ve verilen ödevlerden, yüzde 40'ı ise gerçekleştirilen yazılı sınavda alınan nottan oluşacak.

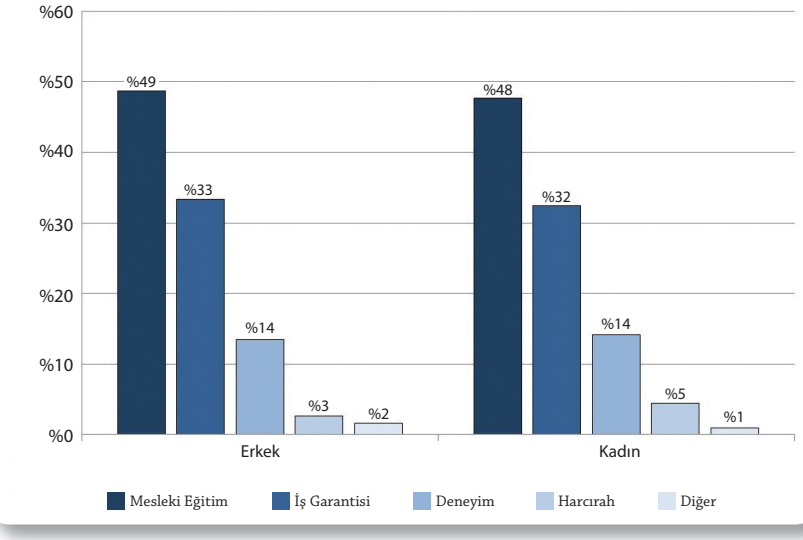
Saraybosna Ekonomi ve İşletme Okulu öğrencileri 15 günlük ziyaretleri sırasında öğleden sonraları ise TOBB ETÜ Sürekli

şen teknolojiye paralel olarak yeni beceriler kazanmayı arzuluyor ve bu doğrultuda Beceri'10 kurslarını tercih ediyor. 15-24 yaş arası kursiyerlerde deneyim kazanma isteği diğer yaş gruplarındaki kursiyerlere göre daha fazla. Genç kursiyerlerin genel olarak daha deneyimsiz oldukları düşünüldüğünde, bu da beklenen bir sonuç. Son olarak, 15 TL'lik günlük harçlığın önceliğinin yaş arttıkça arttığı görülüyor. Bunun temel nedeni, ev geçindirmekle yükümlü orta yaştaki işsizlerin kısa vadede bir gelire sahip olma ihtiyacı olabilir. Ankete katılan bin 15 kursiyerin yalnızca 203'ü kadın olmakla birlikte, Şekil IV'te de görüldüğü gibi, erkekler ve kadınlar arasında kurslara katılma amacı yönünden önemli bir farklılık bulunmuyor. Kurslara katılma nedeni olarak günlük harcırahın kadınlarda erkeklere oranla yaklaşık iki kat daha fazla vurgulandığını görüyoruz. Türkiye'de kadınların büyük çoğunluğunun ekonomik bağımsızlığa sahip olmadığı ve iş gücüne katılım oranlarının da düşük olduğu dikkate alındığında, bu bulgu da şaşırtıcı değil.

Şekil IV: Cinsiyete Göre Sıralama

ANKETİN ORTAYA ÇIKARDIĞI SONUÇ

Bin 15 katılımcıya uygulanan anket ışığında UMEM Beceri'10 kursiyerlerinin projeye katılmaktaki öncelikli amaçlarının ne olduğu bölgesel olarak ve eğitim, yaş ve cinsiyet frekanslarına göre ele alındı. Anket verileri, işsizlerin kurslara katılmalarındaki en önemli etkenlerin mesleki eğitim ve iş garantisi olduğu, deneyim kazanma ve ücretin ise daha geri planda kaldığını gösteriyor.

> Türkiye'deki orta yaş grubu gelişen teknolojiye paralel olarak **yeni beceriler kazanmayı** arzuluyor ve bu doğrultuda Beceri'10 kurslarını tercih ediyor.

Elde edilen sonuçlar, projeye katılımı artırmak üzere yürütülecek tanıtım faaliyetlerinde mesleki eğitim ve iş garantisinin daha fazla ön plana çıkartılmasının etkili olacağını ortaya koyuyor. Katılımcılara ödenen günlük 15 TL harcırahın kurslara yazılmada öncelikli etken olmadığı elde edilen bulgular arasında. Diğer yandan, yaşa göre yapılan sıralamada orta yaş gurubundaki kursiyerlerin harçlık tutarına daha çok önem verdikleri de görülüyor. Bu yaş grubundaki kursiyerlerin önemli bir bölümünün aile geçindirme kaygısı içinde olduğu bir gerçek. Dolayısıyla, Türkiye'de iş gücünün beceri düzeyini yükseltmek ve orta yaş grubundaki işsizleri projeye daha çok çekebilmek için, bu tutar konusunda demografik ölçütlere dayanan bir yeniden yapılandırma düşünülebilir. Böyle bir yaklaşım, yüzde 20'de kalan kadın kursiyer katılımını artırmak için olduğu kadar gelir düzeyinin görece düşük olduğu Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde kurslara yazılmayı daha fazla özendirmek için de kullanılabilir. Gelecekte bu konunun daha ayrıntılı veriler kullanılarak yeniden ele alınmasının yararlı olacağı düşünülmeli.

Eğitim Merkezi (SEM), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, TOBB, TEPAV, KOSGEB, Gümrük ve Turizm İşletmeleri Ticaret AŞ, Kredi Garanti Fonu, KOBİ AŞ, Umumi Mağazalar Türk AŞ (UMAT), TİKA, ASO, OSTİM, Sincan Organize Sanayi Bölgesi, ATO ve TBMM'yi ziyaret etti. Ayrıca öğrenciler Beypazarı Ticaret Odası tarafından Beypazarı'nda ağırlandılar ve Ankara'daki Hamamönü ile Ankara Kalesi'ndeki tarihi-turistik yerleri gezme fırsatı buldular.

KAYNAKLAR

1 *UMEM Beceri'10 Projesi Kursiyer Anket Verileri, TOBB ETÜ Sosyal Politika Çalışmaları Merkezi, Nisan-Mayıs 2011.*

2 *UMEM Beceri'10 Internet Sitesi, URL: http://www.beceri10.org.tr/ (Erişim Eylül 2011).*

3 *Beceri'10 Kurs Yönetimi Bilgi Sistemi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Eylül 2011.*